

P.Z. br. 691

HRVATSKI SABOR

KLASA: 013-01/14-01/04

URBROJ: 65-15-06

Zagreb, 20. siječnja 2015.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavio Klub zastupnika Hrvatskih laburista - Stranke rada, aktom od 20. siječnja 2015. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Klub je odredio Dragutina Lesara, Nansi Tireli, Mladena Novaka, Zlatka Tušaka i Nenada Plešu, zastupnike u Hrvatskome saboru.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

HRVATSKI SABOR

KLUB ZASTUPNIKA
Hrvatskih laburista – Stranke rada

Zagreb, 20. siječnja 2015.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Predmet: Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Klub zastupnika Hrvatskih laburista – Stranke rada podnosi **Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor.**

Sukladno članku 174. stavku 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, u postupku donošenja Zakona na sjednici Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, sva potrebna obrazloženja dat će u ime predlagatelja zastupnici Dragutin Lesar, Nansi Tireli, Mladen Novak, Zlatko Tušak i Nenad Pleše.

Predsjednik

Dragutin Lesar

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZBORIMA ZASTUPNIKA U HRVATSKI SABOR

Članak 1.

U Zakonu o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (NN 116/99, 109/00 – vjerodostojno tumačenje, 53/03, 44/06, 19/07, 20/09 – vjerodostojno tumačenje, 145/10, 24/11, 93/11 – Odluka Ustavnog suda RH, 120/11 – pročišćeni tekst), u članku 4. stavku 1. riječi „osim onih koji su pravomoćnom sudskom odlukom lišeni poslovne sposobnosti“, brišu se.

U stavku 2., iza riječi „18 godina života“ točka se zamjenjuje zarezom te se dodaju riječi: „osim ako se utvrdi da postoji zapreka za kandidiranje propisana ovim Zakonom.“.

Članak 2.

U članku 9. stavku 1., riječ „podžupan“ zamjenjuje se riječju „zamjenik župana“.

Iza riječi „gradonačelnik Grada Zagreba,“ dodaju se riječi „gradonačelnik ili zamjenik gradonačelnika, općinski načelnik ili zamjenik općinskog načelnika,“.

Članak 3.

Članak 12. mijenja se i glasi:

„Zastupnika izabranog na listi u izbornoj jedinici zamjenjuje prvi sljedeći neizabrani kandidat s te liste s najviše dobivenih preferiranih glasova.

Zastupnika izabranog u izbornoj jedinici za izbor zastupnika nacionalnih manjina zamjenjuje zamjenik izabran u istoj izbornoj jedinici.“

Članak 4.

U članku 16. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„Odredbe ovog zakona o preferencijalnom glasovanju ne odnose se na glasovanje za izbor zastupnika nacionalnih manjina.“

Članak 5.

U članku 21. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„Osoba ovlaštena za zastupanje kandidacijske liste grupe birača, u smislu ovog Zakona, je prvi kandidat na listi.“

Članak 6.

Iza članka 21. dodaju se članci 21.a i 21.b koji glase:

„ Članak 21.a

Birači i političke stranke ne smiju kandidirati osobe koje su pravomoćnom sudskom odlukom osuđene na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od 6 mjeseci i to ako se u trenutku stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora izrečena kazna izvršava ili tek predstoji njezino izvršenje.

Birači i političke stranke ne smiju kandidirati osobe za koje u trenutku stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora nisu protekli rokovi rehabilitacije prema posebnom zakonu, a koje su pravomoćnom sudskom odlukom osuđene za:

1. kaznena djela iz Glave IX. Kaznenog zakona („Narodne novine“ br. 125/11 i 144/12) protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva:

- genocid, zločin, agresije, zločin protiv čovječnosti, ratni zločin, terorizam, terorističko udruženje, mučenje i ropstvo.

2. kaznena djela iz Glave X. Kaznenog zakona („Narodne novine“ br. 125/11 i 144/12) protiv života i tijela: teško ubojstvo.

3. kaznena djela iz Glave XXVIII. Kaznenog zakona („Narodne novine“ br. 125/11 i 144/12) protiv službene dužnosti: zloupotreba položaja i ovlasti.

Članak 21.b

Prilikom utvrđivanja i predlaganja stranačkih lista i lista grupe birača za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, predlagatelji lista dužni su poštovati načelo ravnopravnosti spolova i voditi računa o podjednako zastupljenosti žena i muškaraca na listama.

Smatrat će se da je lista za izbor zastupnika sukladna načelima iz stavka 1. ovog članka ako su na listi zastupljena oba spola, od čega najmanje 40% kandidata moraju biti pripadnici podzastupljenog spola.

Lista na kojoj nema najmanje 40% pripadnika podzastupljenog spola nije pravovaljana.“

Članak 7.

U članku 22. stavak 2. mijenja se i glasi:

„U prijedlogu liste izborne jedinice za izbor zastupnika u Sabor obvezatno se navodi naziv liste, a kandidati moraju na listi biti poredani od rednog broja 1 do zaključno rednog broja koliko se u toj izbornoj jedinici bira zastupnika.“

U stavku 4., riječi „neovisna lista“ zamjenjuju se riječima „kandidacijska lista grupe birača“.

Stavak 5. briše se.

Dosadašnji stavak 6. postaje stavak 5.

U dosadašnjem stavku 6. koji postaje stavak 5., riječi „i samo u jednoj izbornoj jedinici“ zamjenjuju se riječima „i to samo u izbornoj jedinici u kojoj kandidat ima prebivalište.“

Članak 8.

U članku 23. stavak 3. mijenja se i glasi:

„Zbirna lista sadrži redni broj i naziv svake liste u izbornoj jedinici, kao i imena i prezimena kandidata na listi. Na zbirnu listu izborne jedinice, stranačke liste, odnosno kandidacijske liste grupe birača, unose se prema abecednom redu punog naziva političke stranke, odnosno dviju ili više političkih stranaka koje su predložile kandidacijsku listu ili prema abecednom redu prezimena prvih kandidata na kandidacijskoj listi grupe birača. Ako je više političkih stranaka predložilo zajedničku listu, ona će se unijeti na zbirnu listu prema nazivu prve po redu političke stranke u prijedlogu.“

Članak 9.

U članku 25. stavku 1. zadnja rečenica mijenja se i glasi:

„Za kandidacijsku listu grupe birača odluku o odustajanju donosi osoba ovlaštena za zastupanje liste.“

Članak 10.

U članku 26. stavku 1. podstavku 1. riječi „neovisni kandidat“ zamjenjuju se riječima „kandidat grupe birača“.

Članak 11.

U članku 28. stavku 2. riječi „nositelja lista, odnosno“, brišu se.

Članak 12.

U članku 30. stavak 2. mijenja se i glasi:

„Pravilima iz stavka 1. ovog članka razradit će se i utvrditi oblici i vrijeme praćenja izborne promidžbe političkih stranaka, način predstavljanja programa političkih stranaka, kandidata na stranačkim listama i kandidacijskim listama grupe birača, kandidata za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina, stranačkih dužnosnika, te pravila za emisije sa sučeljavanjima kandidata.“

Članak 13.

Članak 38. mijenja se i glasi:

„140 zastupnika, ne računajući zastupnike nacionalnih manjina i zastupnike koje biraju hrvatski državljani koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, u Sabor se bira tako da se područje Republike Hrvatske podijeli na šest izbornih jedinica.

Zastupnička mjesta raspodijelit će se između izbornih jedinica na temelju izračuna odnosa broja birača u svakoj izornoj jedinici i ukupnog broja birača koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Sukladno stavku 2. ovog članka, posebnim zakonom kojim se utvrđuju izborne jedinice za izbor zastupnika u Hrvatski sabor za svaku izbornu jedinicu utvrđuje se broj zastupnika koliko ih se bira u pojedinoj izornoj jedinici.“

Članak 14.

Članak 39. mijenja se i glasi:

„Izborne jedinice određuju se Zakonom o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, tako da se broj birača po jednom mandatu u izbornim jedinicama ne smije razlikovati više od $+ - 5 \%$.

Izborne jedinice ne smiju dijeliti zakonom utvrđena područja Grada Zagreba i županija u Republici Hrvatskoj.“

Članak 15.

Članak 40. mijenja se i glasi:

„Broj zastupnika koji će biti izabrani sa svake liste izborne jedinice utvrđuje se na sljedeći način:

Ukupan broj važećih glasova koji je dobila svaka lista (biračka masa liste) dijeli se s brojevima od 1 do broja zastupnika koliko se bira u toj izornoj jedinici, pri čemu se uvažavaju i decimalni ostaci. Od svih tako dobivenih rezultata, zastupnička mjesta osvajaju one liste na kojima se iskaže onoliko brojčano najvećih rezultata uključujući decimalne ostatke, koliko se zastupnika toj izornoj jedinici bira. Svaka od tih lista dobiva onoliko broj zastupničkih mjesta u Saboru koliko je postigla pojedinačnih rezultata među onoliko brojčano najvećih rezultata koliko se zastupnika bira.

Izabrani su oni kandidati sa svake liste kandidata koji su dobili najveći broj preferiranih glasova. Kada dva ili više kandidata dobiju isti broj preferiranih glasova, odlučujući je poredak na listi kandidata.

Zamjenici zastupnika sa svake liste kandidata su kandidati koji nisu izabrani, a njihov se redoslijed utvrđuje sukladno članku 12. ovog Zakona.

Ako na listi više nema kandidata, mjesto zastupnika ostaje nepopunjeno do kraja tog saziva Hrvatskog sabora.“

Članak 16.

U članku 75. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Glasački listić na kojem se glasuje sadrži:

1. naputak o načinu glasanja,
2. redne brojeve i nazive lista, a na svakoj listi i redne brojeve te imena i prezimena kandidata,
3. serijski broj.“

Članak 17.

U članku 76. dodaju se novi stavci 3., 4. i 5. koji glase:

„Birač po vlastitoj želji može odabrati najviše tri kandidata s liste za koju je glasovao i dati im prednost pred ostalim kandidatima s liste, na način da im da svoj preferirani glas.

Birač u posebnoj izbornoj jedinici birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj po vlastitoj želji može odabrati jednog kandidata s liste za koju je glasovao i dati mu prednost pred ostalim kandidatima s liste, na način da mu da svoj preferirani glas.

Preferiran glas daje se na način da se zaokruži redni broj ispred imena i prezimena kandidata kojem se daje preferirani glas.“

Članak 18.

U članku 77. stavku 1. točki 2. druga rečenica mijenja se i glasi: „Ukoliko je kandidat predložen od grupe birača u skladu s odredbama ovog Zakona, uz njegovo se ime i prezime navodi i naznaka „kandidat grupe birača“,“.

Članak 19.

Članak 79. mijenja se i glasi:

„Nevažeći glasački listić jest:

1. neispunjeni glasački listić
2. glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi volja birača i okolnost za koju je listu, odnosno kandidata za izbor zastupnika nacionalnih manjina glasovao,
3. glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više lista, odnosno kandidata za izbor zastupnika nacionalnih manjina,
4. glasački listić na kojem je birač glasovao za kandidate s različitih lista, a nije zaokružio jednu od lista.

Članak 20.

Iza članka 79. dodaje se stavak 79.a koji glasi:

„Članak 79.a

Ukoliko birač samo zaokruži redni broj ispred naziva liste, a nije dao preferirani glas kandidatima, glasački listić je važeći.

Ukoliko birač zaokruži redni broj za jednu listu, a dao je preferirane glasove kandidatu ili kandidatima s jedne ili više drugih lista, u odnosu na glas za listu glasački listić je važeći, dok se preferirani glasovi za kandidate s drugih lista neće uvažiti.

Ukoliko birač u posebnoj izbornoj jedinici birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj zaokruži redni broj za jednu listu, a dao je preferirani glas kandidatu s druge liste, u odnosu na glas za listu glasački listić je važeći, dok se preferirani glas za kandidata neće uvažiti.

Ukoliko je birač dao više od tri preferirana glasa kandidatima na istoj listi, glasački listić je važeći u odnosu na glas za listu, bez obzira na to da li je redni broj ispred te liste zaokružen ili ne, dok se preferirani glasovi za kandidate neće uvažiti.

Ukoliko je birač u posebnoj izbornoj jedinici birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj dao više od jednog preferiranog glasa kandidatima na istoj listi, glasački listić je važeći u odnosu na glas za listu, bez obzira na to da li je redni broj ispred te liste zaokružen ili ne, dok se preferirani glasovi za kandidate neće uvažiti.

Ukoliko je birač dao preferirane glasove kandidatima s određene liste, a nije zaokružio redni broj ispred te liste, glasački listić je važeći kako u odnosu na glas za listu, tako i u odnosu na preferirane glasove za kandidate s te liste, pod uvjetom da toj listi nije dao više od tri preferirana glasa.

Ukoliko je birač dao preferirane glasove za kandidate s različitih lista i zaokružio je redni broj ispred jedne od tih lista, glasački listić je važeći u odnosu na glas za listu, kao i za preferirane glasove za kandidate s te liste, pod uvjetom da toj listi nije dao više od tri preferirana glasa.

Ukoliko je birač u posebnoj izbornoj jedinici birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj dao preferirani glas za kandidate s različitih lista i zaokružio je redni broj ispred jedne od tih lista, glasački listić je važeći u odnosu na glas za listu, kao i za preferirani glas za kandidata s te liste, pod uvjetom da je toj listi dao samo jedan preferirani glas.“

Članak 21.

U članku 86. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Kad birački odbor utvrdi rezultate glasovanja na biračkom mjestu, u zapisnik o svom radu zabilježit će:

– broj birača prema izvratku iz popisa birača,

- koliko je birača glasovalo po izvatku iz popisa birača, a koliko na temelju potvrde nadležnog državnog tijela i koliko ukupno,
- koliko je glasova dobila svaka lista i svaki kandidat s pojedine liste,
- koliko je glasova dobio pojedini kandidat za izbor zastupnika nacionalnih manjina,
- koliko je glasačkih listića proglašeno nevažećim.“

Članak 22.

U članku 88. stavku 1. točki 3., točka na kraju rečenice zamjenjuje se zarezom te se dodaju riječi „, te imena i prezimena kandidata s te liste s brojem preferiranih glasova.“

Članak 23.

U članku 89. stavku 1. točki 3. iza riječi „lista,“ dodaju se riječi „imena i prezimena kandidata s te liste s brojem preferiranih glasova“.

Članak 24.

U članku 92. stavku 1. točki 1. iza riječi „jedinici“ dodaje se zarez i riječi „imena i prezimena kandidata s te liste s brojem preferiranih glasova“.

Članak 25.

U članku 97. stavku 1. riječ „nositelj neovisne liste“ zamjenjuje se riječima „osoba ovlaštena za zastupanje kandidacijske liste grupe birača“.

Članak 26.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od objave u „Narodnim novinama“.

I. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Važećim Zakonom o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (NN 116/99, 109/00, 53/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 93/11, 120/11) predviđeno je da se predstavnici građana u Sabor biraju sa zatvorenih blokiranih lista koje predlažu ovlašteni predlagatelji. Prema članku 20. istog Zakona, to su političke stranke koje su na dan objave odluke o raspisivanju izbora registrirane u Republici Hrvatskoj i birači na temelju pravovaljano prikupljenih potpisa. Važeći propisi predviđaju da pravo na sudjelovanje u diobi zastupničkih mjesta u izbornoj jedinici ostvaruju sve liste koje na izborima dobiju najmanje 5% važećih glasova birača. Zastupnici koji će biti izabrani kao predstavnici građana u Hrvatskom saboru biraju se primjenom d'Hondtove metode, a sa svake liste izabrani su kandidati od rednog broja 1. pa do rednog broja koliko je određena lista dobila zastupničkih mjesta (čl. 40., 41. i 42.). Postojeći izborni model zatvorenih blokiranih lista u promijenjenim društveno-političkim okolnostima, kada je razvidno da građani imaju sve manje povjerenja u političke stranke, prema mišljenju predlagatelja ne potiče građane na sudjelovanje u političkim procesima već ima upravo suprotan učinak. U situaciji kada se demokratska politička kultura u Republici Hrvatskoj još uvijek razvija, te građani opravdano imaju sve veće zahtjeve od svojih predstavnika, mišljenja smo da bi promjena izbornog modela mogla odigrati značajnu ulogu u demokratizaciji izbornog procesa i pozitivno utjecati na motivaciju građana da sudjeluju u političkom životu zemlje.

U tu se svrhu ovim Prijedlogom zakona predlažu sljedeća rješenja:

1. uvodi se sustav preferencijalnog glasovanja i mogućnost da birač na listi za koju je glasovao odabere do tri kandidata kojima daje prednost pred ostalima
2. ne predviđa se prag potreban za uvažavanje preferencijskih glasova kandidata
3. dopunjuje se popis nespojivih dužnosti i propisuje da zastupnik u Hrvatskom saboru ne može istodobno biti gradonačelnik ili općinski načelnik, niti njihov zamjenik
4. zabranjuje se kandidiranje osobama pravomoćno osuđenima za teška kaznena djela (genocid, teško ubojstvo, zloupotreba položaja i ovlasti i dr.)
5. dopušta se kandidiranje samo na listi u izbornoj jedinici u kojoj kandidat ima prebivalište
6. izmjenom odredbi o broju izbornih jedinica i broju zastupnika koliko se bira u pojedinoj izbornoj jedinici omogućava se donošenje novog zakona o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor kojim bi se u najvećoj mjeri poštivali kriteriji utvrđeni u članku 39. ovog Zakona.
7. liste na kojima nema najmanje 40% pripadnika podzastupljenog spola utvrđuju se nepravovaljanima
8. osobama lišenim poslovne sposobnosti omogućuje se da ostvare svoje biračko pravo
9. tehnički se usklađuju procedura i ovlasti tijela za provođenje izbora
10. terminološki se usklađuju izrazi ovog Zakona s izrazima koje uvodi novije izborno zakonodavstvo (Zakon o lokalnim izborima, Zakon o izboru članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske).

Ovim se Prijedlogom zakona predlaže uvođenje preferencijalnog modela glasovanja na izborima zastupnika u Hrvatski sabor. Uvođenjem mogućnosti da birači, na listi za koju su glasovali, prema vlastitom izboru odaberu kandidate kojima daju prednost pred ostalim kandidatima s iste liste, politički utjecaj u značajnoj mjeri prenosi se s političkih stranaka u

korist građana. Na ovaj način građani u puno većoj mjeri utječu na sastav predstavničkog tijela, birajući one koji su ih svojim dosadašnjim radom ili predstavljanim programom uspjeli motivirati i zadobiti njihovo povjerenje.

S druge strane, uvođenje preferencijalnog glasovanja pozitivno bi utjecalo i na same kandidate na izborima. Obzirom da volja onih koji sastavljaju liste više ne bi bila presudna, smatramo da bi se na taj način politička scena obogatila ljudima koji bi aktivno i odgovorno pristupali svojoj ulozi kandidata, a onda i zastupnika u Hrvatskom saboru. Za pretpostaviti je da bi svaki kandidat, znajući da građani imaju mogućnost poimence izabrati svog predstavnika u Hrvatskom saboru, puno više energije posvetio približavanju politika svojim biračima, nudeći konkretne projekte kroz kontakt s onima koji će na dan izbora birati svoje predstavnike u Saboru. Vjerujemo da bi se kvaliteta rada zastupnika i nakon izbora podigla na viši nivo, obzirom da bi postojala veća odgovornost izabranih zastupnika prema onima koji su im dali svoj glas. Na ovaj način, pored odgovornosti samih zastupnika, potakli bi se i građani da, bilo samostalno ili preko raznih civilnih organizacija, surađuju sa svojim predstavnicima, traže odgovore i daju svoje prijedloge, a u konačnici i ocijene kvalitetu zastupanja njihovih interesa u Hrvatskom saboru. Pored osobne odgovornosti političara, na ovaj bi se način i cjelokupna politička kultura u Republici Hrvatskoj podigla na viši nivo, sve do stvaranja okruženja u kojem će građani Republike Hrvatske imati punu svijest da izabrani zastupnici u Hrvatskom saboru odgovaraju njima, da oni imaju moć i sredstvo birati tko će ih zastupati, te da je zadaća zastupnika u Hrvatskom saboru odgovorno služiti građanima i biti im na usluzi, a ne obrnuto.

Sustav preferencijalnog glasovanja predlaže se na način da svaki birač, osim za listu, može dati do tri preferirana glasa i za kandidate s te liste. Za izbor zastupnika dijaspore (XI. izborna jedinica) propisuje se mogućnost davanja jednog preferiranog glasa kandidatu s liste za koju je birač glasao. Razlog tomu je u činjenici da se u posebnoj izornoj jedinici birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj biraju tri zastupnika, a broj kandidata na listi varira od 6 do 14, za razliku od lista u ostalim izbornim jedinicama gdje je broj kandidata na listama fiksiran. Shodno tomu, razmjerno se smanjuje broj preferencijskih glasova za kandidate iz XI. izborne jedinice. U predloženom modelu nije predviđen prag za uvažavanje preferencijskih glasova, za razliku od izbora članova u Europski parlament, gdje je propisano da se preferirani glasovi za pojedine kandidate uvažavaju ako broj preferiranih glasova pojedinog kandidata iznosi najmanje 10% glasova koje je osvojila pojedina lista. U skladu s novim izbornim modelom, prilagođene su i odredbe Zakona koje određuju zamjenika zastupnika, na način da ga zamjenjuje prvi sljedeći neizabrani kandidat s liste s najviše dobivenih preferiranih glasova. U slučaju da dva kandidata imaju jednak broj glasova, odlučujući je poredak na listi. Sukladno sustavu preferencijskog glasovanja, izmijenjene su i odredbe koje propisuju izgled glasačkog listića, pa će on prema ovom prijedlogu sadržavati i imena svih kandidata na listi kako bi glasači mogli koristiti svoje pravo na preferirani glas.

Dopunjuju se i odredbe koje uređuju nadležnost biračkih odbora, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava, izbornog povjerenstva izborne jedinice te Državnog izbornog povjerenstva, na način da se dodaje obveza objave imena kandidata s lista i broj preferiranih glasova koje su osvojili. Također, dopunjuje se i odredba koja propisuje kada je glasački listić nevažeći, te koji se glasovi uzimaju i obzir ako je glasač nepravilno koristio svoje pravo i birao kandidate s različitih lista, dao više od tri preferirana glasa i ostali slučajevi korištenja biračkog prava. Briše se mogućnost postojanja nositelja liste, a kod kandidacijskih lista grupe birača, umjesto nositelja, kao osoba ovlaštena za zastupanje interesa liste u smislu ovog Zakona, navodi se prvi kandidat na listi.

Nadalje, predlaže se dopuna odredbe koja propisuje nespojivost dužnosti zastupnika u Hrvatskom saboru na način da se određuje da zastupnik, istodobno s obnašanjem zastupničke dužnosti ne može biti gradonačelnik niti zamjenik gradonačelnika, kao ni općinski načelnik

ni niti njegov zamjenik. Ustav Republike Hrvatske u članku 4. propisuje da je u Republici Hrvatskoj državna vlast ustrojena na načelu diobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu a ograničena je Ustavom zajamčenim pravom na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Načelo diobe vlasti uključuje oblike međusobne suradnje i uzajamne provjere nositelja vlasti propisane Ustavom i zakonom. Općinski načelnici i gradonačelnici te njihovi zamjenici su čelnici izvršne vlasti koji, sukladno sada važećem Zakonu o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, imaju pravo u isto vrijeme dok obnašaju funkciju izvršne vlasti, obnašati i funkciju zakonodavne vlasti što krši načelo trodiobe vlasti. Dodatno, nespojivost obnašanja navedenih dviju funkcija ogleđa se i u činjenici da sukladno članku 83. Ustava, stavku 2. Hrvatski sabor, tj. zastupnici u Hrvatskom saboru donose i zakone (organske zakone) kojima se razrađuju Ustavom utvrđena ljudska prava i temeljne slobode, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela te ustrojstvo i djelokrug lokalne i područne (regionalne) samouprave, a Sabor ih donosi većinom glasova svih zastupnika. Iz navedenog proizlazi izravna inkompatibilnost i neusklađenost s Ustavom jer čelnici izvršne vlasti, tj. općinski načelnici i gradonačelnici te njihovi zamjenici, ukoliko istovremeno obnašaju i dužnost saborskog zastupnika, odlučuju o zakonima koji reguliraju i njihov položaj, odnosno položaj, ustrojstvo i djelokrug lokalne i područne (regionalne) samouprave, ali i o usvajanju državnog proračuna kojim se djelomično financiraju i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Unose se nove odredbe prema kojima postoji zabrana kandidiranja za osobe pravomoćno osuđene za kaznena djela navedena u Glavi IX., X. i XXVIII. Kaznenog zakona, u koja spadaju kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva, genocid, zločin agresije, zločin protiv čovječnosti, ratni zločin, terorizam, terorističko udruženje, mučenje, ropstvo, teško ubojstvo i zloupotreba položaja i ovlasti.

Pored toga, propisuje se i obveza predlagatelja liste za izbor zastupnika u Hrvatski sabor da na listi u podjednakoj mjeri budu zastupljena oba spola. U slučaju da na listi nema najmanje 40% pripadnika podzastupljenog spola, lista se neće smatrati pravovaljanom.

Unose se i nužne izmjene obzirom na zakonodavnu inicijativu istog predlagatelja kojom bi se broj izbornih jedinica smanjio s dosadašnjih deset na predloženih šest. Uređenje izbornih jedinica predmet je drugog zakona, no u Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor potrebno je izvršiti intervenciju obzirom da se njime propisuje broj izbornih jedinica, kao i broj zastupnika koji se biraju u Hrvatski sabor. U skladu s navedenim, potrebno je prilagoditi i vrijednosti u formuli za izračun broja zastupničkih mjesta koje osvaja pojedina lista u izbornoj jedinici. U postojećem Zakonom o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor trajno je zanemarivana odredba članka 39. ovog zakona koja propisuje da se broj birača u izbornim jedinicama ne smije razlikovati više od $\pm 5\%$. Usporedimo li podatke o broju birača na zadnjim parlamentarnim izborima održanima krajem 2011. godine, možemo uvidjeti da su odstupanja od prosječnog broja birača **samo u tri izborne jedinice u okviru zakona** (II., V. i VIII. izborna jedinica), dok su u ostalim izbornim jedinicama odstupanja od prosječnog broja birača značajno veća od zakonom dopuštenih, te **variraju od -11 do čak +15%**.

Nepoštivanje ovih odredbi pokušao je spriječiti Ustavni sud prije parlamentarnih izbora 2011. godine, donijevši *Izvješće Ustavnog suda o nejednakoj težini biračkog glasa u izbornim jedinicama određenim člancima 2. do 11. Zakona o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor (NN 142/10)*. Između ostalog, Ustavni sud navodi, cit.: „O ravnomjernoj raspodjeli broja birača po općim izbornim jedinicama (o kojoj raspodjeli neposredno ovisi jednakost težine biračkog glasa) stoga ovisi i zakonitost i opći demokratski karakter cjelokupnih izbora. Štoviše, o tome može ovisiti i ocjena o ustavnosti cjelokupnih izbora: oni bi bili nesuglasni Ustavu ako bi prekomjerno odstupanje u broju birača po pojedinim općim izbornim jedinicama izravno i neposredno utjecalo na izborni rezultat, to jest

ako bi dovelo do različitih izbornih rezultata u situaciji kad bi svi ostali elementi izbornoga sustava bili odnosno ostali isti.“

Nadalje, i odredba članka 39. stavka 2. Zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor trajno je zanemarivana u izbornim procesima. Sadržaj odredbe glasi: „Pri određivanju izbornih jedinica mora se koliko je to najviše moguće voditi računa o zakonom utvrđenim područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.“. Najočitiiji primjer kršenja ove odredbe jest područje Grada Zagreba, koji obuhvaća četiri izborne jedinice, dok se pojedini njegovi dijelovi čak spajaju s područjem Primorsko-goranske županije. U tom smislu, Ustavni se sud u citiranom izvješću očitovao: „U predstojećim izmjenama i dopunama Zakona o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora, u većoj bi se mjeri trebala uvažavati mjerila tzv. zemljopisne kartografije na koju obvezuje članak 36. stavak 2. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (*sadašnji čl. 39. st. 2.*). Ona su usmjerena na fazu delimitacijskog postupka u kojoj se »crtaju« granice izbornih jedinica, a sadrže zahtjev da se te granice što je više moguće podudaraju s administrativnim granicama upravno-teritorijalnih jedinica (uz uvažavanje, po naravi stvari, i prirodnih granica stvorenih dominantnim topografskim obilježjima, kao što su planinski usjeci, rijeke ili otoci).

Ustavni sud dužan je primijetiti da bi, pod pretpostavkom da je ostvarena jednaka težina biračkog glasa po izbornim jedinicama, nepoštovanje prethodno navedenih zahtjeva, pod određenim okolnostima moglo dovesti do njihove nezakonitosti s obzirom na zahtjev propisan člankom 36. stavkom 2. (*sadašnji čl. 39. st. 2.*) Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor. Stoga je Ustavni sud bio dužan izvijestiti Hrvatski sabor i o toj mogućoj pojavi nezakonitosti.“ Obzirom na navedeno, predlaže se rješenje kojim će se ujednačiti „težina glasa“ potrebnih za jedan zastupnički mandat, te bi odstupanje od broja glasova za jedan mandat trebalo biti najviše 3,7%. Pored toga, predlaže se propisati da izborne jedinice ne smiju dijeliti zakonom određena područja županija i Grada Zagreba.

Novost koju donosi ovaj Prijedlog zakona je i u tome što se njegovim člankom 6. kandidiranje na izborima zastupnika u Hrvatski sabor dopušta samo na listi izborne jedinice u kojoj kandidat ima prebivalište.

U članku 1. predlaže se brisanje odredbe važećeg Zakona prema kojoj osobe koje su lišene poslovne sposobnosti nemaju biračko pravo. Na ovaj način odredbe ovog Zakona usklađuju se s odredbama Zakona o registru birača (NN 144/12), koji svojim člankom 64. uvodi novost i dopušta da se osobe koje su pravomoćnim rješenjem suda u potpunosti lišene poslovne sposobnosti, upišu u registar birača i ostvare svoje biračko pravo.

Iz sustava preferencijalnog glasovanja izuzima se glasovanje za predstavnike pripadnika nacionalnih manjina, obzirom da je i prema važećem modelu preferencijsko biranje u jednom obliku već zastupljeno kod ovih izbora. Naime, pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo izabrati hoće li na parlamentarnim izborima birati svoje kandidate za zastupnike nacionalnih manjina, pri čemu cijela Hrvatska čini jednu izbornu jedinicu (XII. izborna jedinica) ili će glasovati za listu i kandidate izborne jedinice kojoj pripadaju prema prebivalištu. Budući da sve nacionalne manjine koje sukladno posebnom zakonu ostvaruju pravo na svoje predstavnike u Hrvatskom saboru imaju pravo na jednog zastupnika, osim srpske nacionalne manjine koja ima pravo na tri zastupnika, mišljenja smo da je u ovom slučaju logično zadržati postojeći model prema kojemu pripadnici nacionalnih manjina, na posebnoj listi zaokružuju jednog kandidata za kojeg žele da ih zastupa u Hrvatskom saboru.

Zakon se i terminološki prilagođava novijim propisima koji uređuju izbornu zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj (Zakon o lokalnim izborima, Zakon o izboru članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske) pa se pojam „neovisna lista“ zamjenjuje pojmom „kandidacijska lista grupe birača“, a „neovisni kandidat“ mijenja pojmom „kandidat grupe birača“.

II. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

III. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA

U Konačni prijedlog zakona dodane su i odredbe sadržane u članku 6., kojime se ugrađuju rješenja drugih predlagatelja izmjena izbornog zakonodavstva. Tako se u dodanom članku 21.a ugrađuje rješenje predlagatelja Jadranke Kosor, prof.dr.sc. Josipa Kregara i prof.dr.sc. Gvozdena Flege, te se propisuje zabrana kandidiranja osobama koje su pravomoćnom sudskom odlukom osuđena za kaznena djela iz Glave IX, X. i XXVIII Kaznenog zakona (NN 125/11, 144/12), a koja obuhvaćaju neka od najtežih kaznenih djela: genocid, agresiju, zločine protiv čovječnosti, ratne zločine, teško ubojstvo, zloupotrebu položaja i ovlasti i dr.

Dodanim člankom 21.b ugrađuje se rješenje predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a, kojim se propisuje obaveza podjednake zastupljenosti muškaraca i žena na listama, s time da se liste na kojima nema barem 40% pripadnika podzastupljenog spola proglašavaju nepravovaljanimi.

IV. OBRAZLOŽENJE UZ POJEDINE ODREDBE KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA:

Uz članak 1.

Predlaže se brisanje dijela odredbe prema kojoj građani kojima je oduzeta poslovna sposobnost nemaju ni biračko pravo, te odredbe ovog Zakona uskladiti s člankom 64. Zakona o registru birača.

Uz članak 2.

U popis nespojivih dužnosti predlaže se dodati da zastupnik u Hrvatskom saboru ne može istovremeno obavljati dužnost gradonačelnika ili općinskog načelnika, ili njihovog zamjenika. Pored objektivnih okolnosti pri čemu je fizički gotovo nemoguće istovremeno kvalitetno obavljati dužnost saborskog zastupnika i primjerice gradonačelnika, zbog obujma poslova i zahtjeva da se boravi na mjestu rada, glavni je nedostatak postojećeg rješenja što se njime zadire u trodiobu i neovisnost izvršne, predstavničke i sudbene vlasti, obzirom da je dopušteno istovremeno obnašanje najviše predstavničke funkcije i izvršne funkcije na lokalnoj razini.

Uz članak 3.

Određuje se da izabranog zastupnika zamjenjuje zastupnik koji je sljedeći na listi kandidata s najviše dobivenih preferencijskih glasova, čime se mijenja dosadašnje rješenje po kojem zastupnika koji iz zakonom predviđenih razloga prestaje s obnašanjem zastupničke dužnosti zamjenjuje kandidat s te liste kojeg odredi politička stranka ili ovlaštene predlagatelji liste.

Uz članak 4.

Predviđa se da se odredbe ovog Zakona koje propisuju pravila preferencijalnog glasovanja ne primjenjuju na izbor zastupnika nacionalnih manjina. Važećim odredbama propisano je da predstavnici nacionalnih manjina imaju izbor birati svoje zastupnike nacionalnih manjina, ili glasovati za listu i kandidate izborne jedinice kojoj pripadaju prema prebivalištu. Budući da se glasovanje za predstavnike pripadnika nacionalnih manjina obavlja na način da predstavnici nacionalnih manjina zaokružuju jednog kandidata za kojeg žele da ih zastupa u Hrvatskom saboru, odredbe o preferencijalnom načinu glasovanja već se na ovaj način primjenjuju i na predstavnike nacionalnih manjina te se u XII. izbornoj jedinici ne primjenjuju pravila o biranju liste. Stoga je radi jasnoće procedure tj. zadržavanja dosadašnjeg načina glasovanja za zastupnike nacionalnih manjina potrebno predvidjeti ovu iznimku.

Uz članak 5.

Propisuje se da je osoba ovlaštena za zastupanje kandidacijske liste grupe birača (odustanak od već prihvaćene kandidature, zaštita izbornog prava) prvi kandidat na toj listi, čime se ukida naziv „nositelj liste“.

Uz članak 6.

Dodaju se novi članci 21.a i 21.b. Člankom 21.a propisuje se zabrana kandidiranja osoba koje su pravomoćnom sudskom presudom osuđena za određena kaznena djela – genocid, ratni zločin, teško ubojstvo, zloupotreba položaja i ovlasti i dr.

Člankom 21.b. propisuje se obveza predlagatelja lista da na listi moraju biti podjednako zastupljena oba spola, s time da se lista na kojoj nema najmanje 40% pripadnika podzastupljenog spola proglašava nepravovaljanom.

Uz članak 7.

Ovim člankom propisuje se nova odredba prema kojoj se dozvoljeno kandidirati samo na listi u izbornoj jedinici u kojoj kandidat ima prebivalište. Ukida se postojanje nositelja liste, budući da sustav preferencijalnog glasovanja isključuje tu potrebu.

Uz članak 8.

Terminološki se usklađuje s novijim izbornim zakonima te se odredba dopunjuje u smislu da se kandidacijske liste grupe birača na zbirnim listama navode prema abecednom redu prezimena prvih kandidata na tim listama.

Uz članak 9.

Propisuje se da odluku o odustajanju od kandidature na izborima za zastupnike u Hrvatski sabor nakon prihvaćanja liste, donosi osoba ovlaštena za zastupanje liste.

Uz članke 10.-12.

Terminološki se usklađuje s novijim izbornim zakonodavstvom.

Uz članka 13.

Definira se da se 140 zastupnika u Hrvatski sabor bira u 6 izbornih jedinica kao i način izračuna broja zastupnika iz pojedine izborne jedinice zavisno o broju birača.

Uz članak 14.

Članak 39. mijenja se na način da se zadovolji kriterij jednake „težine glasa“ za svaki mandat u Saboru – broj birača u izbornim jedinicama u odnosu **na jedan mandat** ne smije odstupati više od $\pm 5\%$. Prema prijedlogu istog predlagatelja o smanjenju izbornih jedinica, broj birača po mandatu odstupao bi maksimalno $3,7\%$.

Nadalje, propisuje se da izborne jedinice ne smiju dijeliti zakonom utvrđene granice županija i Grada Zagreba, što je do sada bio slučaj.

Uz članak 15.

Definira se način određivanja zastupnika koji su izabrani u Hrvatski sabor i njihovih zamjenika. Za razliku od dosadašnjeg rješenja kada je odlučujući bio poredak na listi, ovim se rješenjem predlaže da su izabrani oni zastupnici koji su dobili najveći broj preferencijskih glasova birača.

Uz članak 16.

Obzirom na odredbe kojima se uvodi preferencijalni način glasovanja, prilagođavaju se i odredbe o sadržaju glasačkog listića. On treba sadržavati i jasan napatuk o načinu glasovanja, kao i imena i prezimena svih kandidata sa svih pravovaljano predloženih lista.

Uz članak 17.

Propisuje se mogućnost korištenja preferiranog glasa. Svaki birač, osim liste, može iskoristiti i mogućnost da s te liste odabere do tri kandidata kojima daje prednost pred ostalim kandidatima s iste liste, te na taj način direktno utjecati na osobu koja će listu predstavljati u Hrvatskom saboru. Za glasovanje u posebnoj izbornoj jedinici birača koji nemaju prebivalište u Republici propisuje se mogućnost davanja jednog preferiranog glasa.

Uz članak 18.

Terminološki se usklađuje s novijim izbornim zakonodavstvom.

Uz članak 19.

Obzirom na novi model glasovanja za zastupnike u Hrvatskom saboru, uvode se i nova pravila prema kojima se određuje koji je glasački listić nevažeći. Prema ovom prijedlogu, budući da se radi o zatvorenim listama prema kojem birač može preferirati glas dati samo kandidatima s liste za koju je glasovao, nevažeći je listić neispunjeni listić, glasački listić iz kojeg se sa sigurnošću ne može utvrditi volja birača i okolnost za koju je listu glasovao. Dodatno se specificira da je nevažeći i listić posebne liste za pripadnike nacionalnih manjina na kojem je birač zaokružio više od jednog kandidata. Također, nevažeći je listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više lista.

Uz članak 20.

Propisuju se slučajevi kada se glasački listić smatra važećim odnosno nevažećim.

Uz članke 21.-24.

Obzirom na uvođenje preferencijalnog načina glasovanja, propisuje se dodatna obveza biračkog odbora, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava, izbornog povjerenstva izborne jedinice te Državnog izbornog povjerenstva, da nakon prebrojavanja glasova objave i broj preferencijskih glasova koje su dobili kandidati s pojedinih lista.

Uz članak 25.

Terminološko usklađenje obzirom da se briše pojam nositelja liste.

Uz članak 26.

Propisuje se stupanje na snagu ovog Zakona.

V. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 4.

Zastupnike u Sabor biraju, na temelju općeg i jednakoga biračkog prava, svi hrvatski državljani s navršениh 18 godina života, osim onih koji su pravomoćnom sudskom odlukom lišeni poslovne sposobnosti (u daljnjem tekstu: birači).

Za zastupnika može biti biran hrvatski državljаниn s navršениh 18 godina života.

Članak 9.

Zastupnik istodobno s obnašanjem zastupničke dužnosti ne može biti: sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske, sudac, državni odvjetnik, zamjenik državnog odvjetnika, pučki pravobranitelj, zamjenik pučkog pravobranitelja, predsjednik ili potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske, ministar ili drugi član Vlade Republike Hrvatske, državni tajnik, pomoćnik ministra, ravnatelj državne upravne organizacije, zamjenik i pomoćnik ravnatelja državne upravne organizacije, tajnik Vlade Republike Hrvatske, tajnik ministarstva, predstojnik ureda i ravnatelj agencije Vlade Republike Hrvatske, predstojnik Ureda Predsjednika Republike, predstojnik Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost, veleposlanik, generalni konzul, župan ili podžupan, gradonačelnik ili zamjenik gradonačelnika Grada Zagreba, djelatne vojne osobe, službenici i namještenici u Oružanim snagama, član uprave trgovačkog društva, ustanove i izvanproračunskog fonda u pretežitom državnom vlasništvu te čelnik pravne osobe koja je Saboru obvezna po zakonu podnositi izvješće.

Za vrijeme trajanja mandata zastupnik može prihvatiti obnašanje dužnosti koja se prema odredbama ovoga Zakona smatra nespojivom.

Za vrijeme obnašanja nespojive dužnosti njegov će mandat biti u mirovanju, a zamjenjivat će ga zamjenik u skladu s odredbama ovoga Zakona.

Članak 12.

Zastupnika izabranog na listi u izbornoj jedinici zamjenjuje neizabrani kandidat s iste liste s koje je izabran i zastupnik, a određuje ga politička stranka koja je listu predložila.

Zastupnika izabranog na neovisnoj listi u izbornoj jedinici zamjenjuje prvi sljedeći neizabrani kandidat s te liste.

Zastupnika izabranog u izbornoj jedinici za izbor zastupnika nacionalnih manjina zamjenjuje zamjenik izabran u istoj izbornoj jedinici.

Članak 16.

Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ostvarenje prava na zastupljenost u Saboru.

Pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj imaju pravo birati osam zastupnika u Sabor koji se biraju u posebnoj izbornoj jedinici koju čini područje Republike Hrvatske.

Članak 21.

Birači predlažu kandidacijske liste na temelju pravovaljano prikupljenih potpisa.

Za pravovaljanost prijedloga liste izborne jedinice za izbor zastupnika u Sabor potrebno je prikupiti najmanje 500 potpisa birača.

Članak 22.

Prijedlozi lista moraju prispjeti Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Državno izborni povjerenstvo), najkasnije u roku od 14 dana od dana raspisivanja izbora.

U prijedlogu liste izborne jedinice za izbor zastupnika u Sabor obvezatno se navodi naziv liste, a kandidati moraju biti na listi poredani od rednog broja 1 do zaključno rednog broja 14.

Naziv liste jest puni naziv političke stranke, odnosno političkih stranaka ili stranačke koalicije, koja je, odnosno koje su listu predložile. Ako političke stranke koriste skraćeni naziv stranke, odnosno stranaka ili stranačke koalicije, u nazivu se mogu koristiti skraćenice.

Ukoliko je listu predložila skupina birača njezin naziv je »neovisna lista«.

Nositelj liste ne mora biti kandidat na listi.

Kandidatom se može biti samo na jednoj listi i samo u jednoj izbornoj jedinici.

Članak 23.

Državno izborno povjerenstvo će u roku od 48 sati od predaje lista izbornih jedinica za izbor zastupnika u Sabor, prihvatiti i u svim dnevnim novinama u Republici Hrvatskoj i na Hrvatskoj radioteleviziji objaviti sve pravovaljano predložene liste za svaku izbornu jedinicu.

Državno izborno povjerenstvo objavit će za svaku izbornu jedinicu zbirnu listu svih pravovaljanih predloženih lista.

Zbirna lista sadrži naziv svake liste izborne jedinice, te ime i prezime nositelja svake liste. Na zbirnu listu izborne jedinice, stranačke, odnosno neovisne liste se unose prema abecednom redu punog naziva političke stranke, odnosno koalicije političkih stranaka koja je listu predložila. Ako je više političkih stranaka predložilo zajedničku listu, ona će se unijeti na zbirnu listu prema nazivu prve po redu političke stranke u prijedlogu.

Državno izborno povjerenstvo će u roku od 48 sati dostaviti hrvatskim diplomatsko konzularnim predstavništvima sve prihvaćene liste za svaku izbornu jedinicu, kao i zbirnu listu izbornih lista svake izborne jedinice radi njihove javne objave.

Članak 25.

Političke stranke koje su predložile prihvaćene liste kandidata za izbor zastupnika u Sabor, mogu na način predviđen njihovim statutom ili posebnom odlukom donesenom na temelju statuta odustati od te liste najkasnije 48 sati nakon što je kao prihvaćena bila objavljena od strane izbornog povjerenstva izborne jedinice. Za neovisnu listu odluku o odustajanju donosi nositelj liste.

Pisana obavijest o odustanku mora prispjeti izbornom povjerenstvu izborne jedinice.

Odustanak jednog ili više kandidata s liste nije dopušten nakon prihvaćanja liste na kojoj su navedeni, te se odustanak nekog od kandidata neće uvažiti i takova će lista ostati pravovaljanom s imenima svih objavljenih kandidata.

Članak 26.

Najkasnije 48 sati nakon što je prihvaćena i objavljena lista, od kandidature za zastupnika u Sabor u izbornim jedinicama gdje se biraju zastupnici nacionalnih manjina može odustati:

- neovisni kandidat pisanim očitovanjem ovjеровljenim po javnom bilježniku,
- kandidat kojeg je predložila politička stranka uz pisanu suglasnost političke stranke i
- politička stranka koja je predložila kandidata.

Odustanak kandidata iz stavka 1. ovoga članka odnosi se i na njihove zamjenike.

Članak 28.

Izborna promidžba počinje danom objave zbirnih lista izbornih jedinica, a završava 24 sata prije dana održavanja izbora.

Na dan održavanja izbora do zatvaranja birališta kao i 24 sata prije dana održavanja izbora zabranjuje se svaka izborna promidžba, objavljivanje procjena izbornih rezultata, kao i objavljivanje prethodnih, neslužbenih rezultata izbora, objavljivanje fotografija u sredstvima javnog priopćavanja, izjava i intervjua nositelja lista, odnosno kandidata, te navođenje njihovih izjava ili pisanih djela.

Članak 30.

Radi ostvarenja jednakosti svih političkih stranaka koje su istakle liste i jednake mogućnosti predstavljanja programa i promidžbe političkih stranaka, Sabor će donijeti u roku od 15 dana od stupanja na snagu ovoga Zakona pravila o postupanju elektronskih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izborne promidžbe.

Pravilima iz stavka 1. ovoga članka razradit će se i utvrditi oblici i vrijeme praćenja izborne promidžbe političkih stranaka, način predstavljanja programa političkih stranaka, kandidata na stranačkim i na neovisnim listama, kandidata za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina, stranačkih dužnosnika, te pravila za emisije sa sučeljavanjima nositelja izbornih lista.

Pravilima iz stavka 1. ovoga članka također će se utvrditi ukupno vrijeme svih emisija (telopi, spotovi, snimke sa skupova, posebne emisije i slično) koje putem elektronskih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj u jednakom trajanju mogu zakupiti većinska politička stranka i koalicija i oporbene političke stranke ili koalicije, vodeći računa da će se jednako vrijeme obračunavati po pojedinačnoj listi koja sudjeluje na izborima.

Članak 38.

140 zastupnika u Sabor bira se tako da se područje Republike Hrvatske podijeli na deset izbornih jedinica, te se u svakoj izbornoj jedinici, na temelju lista, bira po 14 zastupnika.

Članak 39.

Izborne jedinice određuju se Zakonom o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatski sabor tako da se broj birača u izbornim jedinicama ne smije razlikovati više od $+ - 5 \%$.

Pri određivanju izbornih jedinica mora se koliko je to najviše moguće voditi računa o zakonom utvrđenim područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Članak 40.

Broj zastupnika koji će biti izabran sa svake liste izborne jedinice utvrđuje se na sljedeći način:

Ukupan broj važećih glasova koji je dobila svaka lista (biračka masa liste) dijeli se s brojevima od 1 do zaključno 14, pri čemu se uvažavaju i decimalni ostaci. Od svih dobivenih rezultata, zastupnička mjesta osvajaju one liste na kojima se iskaže 14 brojčano najvećih rezultata uključujući decimalne ostatke. Svaka od tih lista dobiva onoliki broj zastupničkih mjesta u Saboru koliko je postigla pojedinačnih rezultata među 14 brojčano najvećih rezultata.

Članak 75.

Glasački listić na kojem se glasuje za jednu od lista izborne jedinice sadrži:

1. naziv liste,
2. ime i prezime nositelja liste,
3. serijski broj.

Na glasačkom listiću stranačke se liste navode onim redom kojim su navedene na zbirnoj listi dotičnih lista. Ispred naziva liste stavlja se redni broj.

Članak 76.

Glasuje se samo za liste izborne jedinice navedene na glasačkom listiću.

Glasački listić popunjava se tako da se zaokruži redni broj ispred naziva liste izborne jedinice.

Članak 77.

Glasački listić na kojem se glasuje u izbornoj jedinici u kojoj se bira zastupnik nacionalne manjine i njegov zamjenik sadrži:

1. ime i prezime kandidata i njegovog zamjenika,
2. puni i skraćeni naziv političke stranke, odnosno stranaka ili stranačke koalicije koja je predložila kandidata. Ukoliko je kandidat predložen od skupine birača u skladu s odredbama ovoga Zakona, uz njegovo se ime i prezime navodi i naznaka »neovisni kandidat«,
3. serijski broj.

Na glasačkom listiću navode se kandidati onim redom kojim su navedeni na listi kandidata za izbor zastupnika nacionalnih manjina. Ispred imena i prezimena svakog kandidata stavlja se redni broj.

Glasuje se samo za kandidate za izbor zastupnika nacionalnih manjina navedene na glasačkom listiću i to zaokruživanjem rednog broja ispred imena kandidata.

Članak 79.

Nevažeći glasački listić jest:

1. neispunjeni glasački listić,
2. glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi volja birača i okolnost za koju je listu, odnosno kandidata, glasovao,
3. glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više lista, odnosno kandidata.

Članak 86.

Kad birački odbor utvrdi rezultate glasovanja na biračkom mjestu, u zapisnik o svom radu zabilježit će:

- broj birača prema izvratku iz popisa birača,
- koliko je birača glasovalo po izvratku iz popisa birača, a koliko na temelju potvrde nadležnog državnog tijela i koliko ukupno,
- koliko je glasova dobila svaka lista, odnosno pojedini kandidat za izbor zastupnika nacionalnih manjina,
- koliko je glasačkih listića proglašeno nevažećim.

U zapisnik o radu biračkog odbora unose se i sve druge činjenice koje su važne za postupak glasovanja.

Pisane primjedbe na zapisnik ovlašten je dati svaki član biračkog odbora.

Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici.

Svaki član biračkog odbora i svaki zamjenik ima pravo na preslik ili prijepis zapisnika o radu biračkog odbora, kojeg svojim potpisima ovjerovljuju svi članovi biračkog odbora.

Članak 88.

O svom radu općinsko, odnosno gradsko izborno povjerenstvo vodi zapisnik u koji će ubilježiti:

1. broj birača upisanih u izvadak iz popisa birača na svom području,
2. broj birača koji su glasovali i broj glasačkih listića koji su proglašeni nevažećim,
3. broj glasova koje je dobila svaka lista.

Općinsko, odnosno gradsko izborno povjerenstvo dostavlja zapisnik o svom radu s ostalim izbornim materijalom izbornom povjerenstvu izborne jedinice, najkasnije u roku od 18 sati od zatvaranja birališta.

Članak 89.

O svom radu izborno povjerenstvo izborne jedinice vodi zapisnik u koji će ubilježiti:

1. broj birača upisanih u izvadak iz popisa birača na svom području,
2. broj birača koji su glasovali i broj glasačkih listića koji su proglašeni nevažećim,
3. broj glasova koje je dobila svaka lista, te imena i prezimena kandidata sa svake liste koji su izabrani za zastupnike.

Svaki član izbornog povjerenstva izborne jedinice može staviti pisane primjedbe na zapisnik. Zapisnik potpisuju svi članovi izbornog povjerenstva izborne jedinice.

Izorno povjerenstvo izborne jedinice zbrojit će rezultate glasovanja na biračkim mjestima na svom području najkasnije u roku od 24 sata od sata zatvaranja birališta.

Izorno povjerenstvo izborne jedinice dostavit će izborne rezultate na svom području Državnom izbornom povjerenstvu zajedno sa zapisnikom o svom radu na način i u roku koji im ono odredi.

Članak 92.

Kad Državno izorno povjerenstvo utvrdi rezultate glasovanja za zastupnike bez odlaganja će objaviti:

1. broj birača upisanih u popise birača, broj birača koji su glasovali u svakoj izornoj jedinici, koliko glasova je dobila pojedina lista u izornoj jedinici, i koliko je bilo nevažećih glasačkih listića,
2. broj zastupničkih mjesta koje je dobila svaka lista, te imena i prezimena kandidata koji su izabrani za zastupnike,
4. ime i prezime kandidata i njihovih zamjenika koji su izabrani u svakoj izornoj jedinici u kojoj se bira zastupnik nacionalnih manjina i njegov zamjenik.

Članak 97.

Prigovor zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja ili u postupku izbora može podnijeti svaka politička stranka, nositelji neovisne liste, kandidati za zastupnike u Sabor, najmanje 100 birača ili najmanje 5% birača izborne jedinice u kojoj se provode izbori.

Ukoliko je listu izborne jedinice ili kandidata za zastupnika nacionalne manjine predložilo više političkih stranaka prigovor će se smatrati pravovaljanim i kad ga je podnijela samo jedna politička stranka.